

Nr 516.

Av herrar **Lindberg** och **Nilson** i Spånstad, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 240, angående vissa löneställnings- och ersättningsspörsmål vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, m. m.*

I propositionen nr 240 till årets riksdag har Kungl. Maj:t, med ändring av vissa punkter i årets statsverksproposition under sjätte huvudtiteln, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1946/47 fastställa ny personalförteckning och godkänna ändrad avlöningsstat m. m. för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Det framlagda förslaget till ändring grundar sig på ett av särskild utredningsman i februari 1946 överlämnat utlåtande och statsverkspropositionen på en av institutets chef gjord framställning om anslagsäskanden. Institutets personalförening, som över nämnda framställning avgivit yttrande den 26 september 1945 och över utredningsmannens förslag den 14 mars 1946, har framhållit bl. a., att en inom klimatavdelningen verkställd noggrann beräkning visat, att utöver vad som i institutets framställning upptagits erfordras en viss ökning av meteorologer och kansli- och kontorsbiträden enbart för fullgörande av denna avdelnings rent löpande göromål. En betydande eftersläpning, som synes bli allt större ävensom svårare att eliminera, har uppstått. Så t. ex. föreligger institutets årsbok del IV »Meteorologiska iakttagelser i Sverige» färdig endast t. o. m. år 1941, och en plan för inspektion av de till ca 800 uppgående nederbördsstationerna har varit bruten sedan sju år tillbaka, vilket haft till följd att observationsresultatet blivit bristfälligt. Med nuvarande knapphet på personal måste därtill en stor del av det värdefulla observationsmaterialet lämnas ogranskat och oanvänt. Personalföreningen har vidare icke ändrat sin bestämda uppfattning om behovet av en särskild byrå för klimattjänsten.

En sådan uppdelning av den meteorologiska byrån är ett länge närt önskemål och en första åtgärd i syfte att effektivisera de klimatiska arbetena och undersökningarna. Detta framgår därav, att den begärdes redan i institutets anslagsäskanden till 1937 års riksdag. I en till dessa bilagd promemoria, daterad den 12 maj 1936, framhöll dåvarande byrådirektören, nuvarande byråchefen för den meteorologiska byrån, följande: »Det måste beträffande de klimatiska arbetena framhållas, att de i väsentliga avseenden äro artskilda från de arbeten, som falla under den andra meteorologiska avdelningens — nämligen väderleksavdelningen — verksamhetsområde.

Denna artskillnad framhölls redan i samband med anstaltens organisation synnerligen starkt i en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av dr Gustaf Ekman och professor Otto Pettersson, och samma synpunkter, ytterligare motiverade bl. a. genom ett uttalande av professor Vilhelm Bjerknes, anfördes i motion i första kammaren av herr Wijk och i andra kammaren av herr Thore (Bihang till riksdagens protokoll 1918 nr 107 och 226), varvid denna artskillnad av motionärerna ansågs särskilt motivera ett skiljande av den klimatiska avdelningen från väderleksavdelningen. — — — Denna artskillnad mellan det klimatologiska arbetet och det mera prognostiskt betonade har efter 1918 ytterligare markerats, och man torde numera kunna fastslå, att det föreligger mycket stora svårigheter att såsom chef för hela den meteorologiska byrån erhålla en person, som äger kompetens att med ingående förståelse behärska de maktpåliggande uppgifter, som tillkomma båda avdelningarna, nämligen såväl klimat- som väderleksavdelningen».

Utvecklingen har visat, att ovanstående år 1918 och 1936 framförda synpunkter i ännu högre grad äro gällande nu. Det synes sålunda icke vara möjligt att, såsom i det av generaldirektör Malm år 1944 avgivna betänkandet angående institutets organisation har framhållits, räkna med blott samma antal meteorologer på klimatavdelningen förutom en del annan personal, som erfordrades för över 25 år tillbaka, eftersom många nya arbetsuppgifter under årens lopp tillkommit, en hel del av dessa med stöd av riksdagsbeslut, nämligen år 1920 solstrålningsmätningar, 1921 agrikulturmeteorologiska mätningar, 1929 issignaltjänsten och slutligen 1944 militärklimatologien. Det vetenskapliga bearbetandet av inom klimattjänsten föreliggande uppgifter har måst eftersättas därför att den kvalificerade personalen varit hårt belastad av administrativa och rent löpande detaljarbeten på bekostnad av forskning. En särskilt stark belastning på avdelningens meteorologer har uppstått genom att dessa i mycket stor utsträckning tvingats och fortfarande tvingas tjänstgöra vid väderlektjänstens avdelningar. Många äro alltnog de praktiskt-vetenskapliga och betydelsefulla forskningsuppgifter till näringslivets tjänst, vilka vänta på sin lösning, men en utförlig redogörelse för ifrågavarande klimatologiska uppgifter kan givetvis här icke lämnas. Den militära väderlektjänstens krav på klimattuppgifter kunna ej heller på långt när tillfredsställas, och enahanda är fallet beträffande den civila luftfartens behov. Vidare fordras ett intimare samarbete med andra statliga och privata institutioner, som gälla jordbruk, skogsbruk, teknik och medicin, sjöfart och fiske etc. I fråga om klimatologien måste Sverige för närvarande betraktas såsom mycket efterblivet, och klimattjänstens konsulterande verksamhet har icke kunnat tillfredsställa från exempelvis juridiskt och industriellt håll ställda fordringar. Institutet har nämligen enligt instruktionen och särskild stadga (SFS nr

112/1946) att utföra undersökningar och utredningar åt enskilda. I detta sammanhang torde böra framhållas att den inkomst, som staten erhåller genom klimatjänstens utredningar, skulle kunna betydligt ökas, om organisationen gjordes mer rationell och personaluppsättningen ökades.

Vid flera tillfällen ha från institutets personalförening, som representerar hela den meteorologiska personalen och därmed den vetenskapligt fackliga sakkunskapen, nämligen ca 25 meteorologer, men ock från lekmanhåll och institutet självt framförts krav om åtgärder i syfte att förbättra den svenska klimatjänssten, nämligen genom dess inrättande till särskild byrå och genom personalökning. Sådana krav framfördes redan år 1918 samt år 1937, såsom i det föregående nämnts. Behovet av en dylik åtgärd framhölls också i yttrande, avgivet den 2 februari 1944 av institutets personalförening rörande den Malmska utredningen. Detta sitt starkt motiverade förslag till klimatavdelningens organisation såsom särskild byrå kompletterade personalföreningen genom skrivelse den 7 februari 1944. Även i ett yttrande den 16 oktober 1944 rörande institutets förslag till anslagsäskanden hos 1945 års riksdag framfördes ånyo en välmotiverad uppfattning angående behovet av en särskild klimatbyrå och ökad personal för denna liksom ock slutligen i yttrande rörande äskandena till årets riksdag. Uti en promemoria till institutet med anledning av kommunikationsdepartementets skrivelse den 11 nov. 1945 med anmodan om uppgifter till flerårig finansplan motiverade klimatavdelningens sedan den 1 juli 1945 nye föreståndare utförligt behovet av en särskild klimatbyrå och ökad personal. Vad av personalföreningen och även från andra håll krävts frambars i motionen I: 133 vid 1945 års riksdag. De sålunda vid många tillfällen skriftligen gjorda framställningarna ävensom muntliga påpekanden hava tyvärr hittills icke blivit beaktade, oaktat kostnaderna för de åtgärder, varom här är fråga, äro mycket obetydliga jämfört med vad som står att vinna. Denna organisationsförmåga har under det gångna året kommit i ett annat läge, i hög grad aktualiserats, såsom framgår av det följande.

Den förändring, som genomfördes i och med omorganisationen den 1 juli 1945, har icke haft avsedd verkan, och institutets ledning har icke fungerat tillfredsställande, framhöll dess personalförening i vördsam skrivelse den 13 december 1945 till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet i samband med att under loppet av hösten 1945 vissa förhållanden vid institutet, främst vid flygväderlekstjänsten men ock inom andra avdelningar, varit föremål för uppmärksamhet, nämligen dels i en interpellation i andra kammaren av herr Fagerholm, dels ock i en skarp kritik genom pressen. Särskilt har man reagerat mot att institutets ledning begärt att få anställa utländska meteorologer mot högre lön än de svenska få och att institutet saknat ledande fackman, men aktionen har gällt även andra frågor. Den verksamhet, som faller inom meteorologiska byrån, omfattande

en personal på ca 100 stycken mot hydrologiska byrån ca 40 och redan förut svåradministrerad, har ökat så att en byråchef ej ensam torde tillfredsställande kunna leda den. Hans arbetsbelastning har blivit särskilt stor på grund av den snabbt utvecklade säkerhetstjänsten för luftfarten, som tager och kommer i ännu högre grad att taga stor del av hans tid och krafter i anspråk. Genom en direkt av byrådirektör, eventuellt byråchef, ledd avdelning för klimattjänsten kan en avlastning lämpligast ske, så att ovan påpekade brister snabbast kunna repareras och verksamheten effektiviseras. En särskild klimatbyrå har också med gott resultat genomförts flerstädes utomlands.

Frånsett vad som i det föregående kräves rörande klimattjänsten hava de av personalföreningen eller på annat sätt vid skilda tillfällen framförda kraven och önskemålen i väsentliga delar blivit tillgodosedda i årets statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, och i nu föreliggande Kungl. Maj:ts tilläggsproposition nr 240. Det måste dock framhållas, att de rekryterings-skäl, som framförts för uppflyttning av statsmeteorolog och statshydrolog till lönegrad A 23, icke äro mindre starka, när det gäller uppflyttning av förste statsmeteorolog och förste statshydrolog till lönegrad A 27. Här föreligga kompetenskrav av helt annan storleksordning, och ett säkerställande av rekryteringen till statsmeteorolog och statshydrolog tryggar ingalunda rekryteringen till förutnämnda högre tjänster. Starka skäl finnas således för att också dessa tjänster uppflyttas, eventuellt till byrådirektörsbefattningar i lönegrad A 28.

Till slut må erinras om att personalföreningen har som sin uppfattning uttalat, att den civila radio- och teleprinterexpeditionen i sin helhet borde knytas till institutet. Detta uttalande sammanfaller med den meteorologiska sakkunskapens fordran på en smidig anpassning av nämnda expedition till väderlekstjänsten, för vilken den är omedelbart grundläggande. Till detta må i detta sammanhang fogas, att även *institutets* radiopersonal, som icke helt beröres av de i propositionen nr 240 föreslagna förbättringarna, i löne- och tjänstebestämningsförhållanden fullt konsekvent böra jämföras med motsvarande personalgrupper inom telegrafverket, m. a. o. föreståndaren (radiokommissarie) upptages i lönegrad A 18, förste radiotelegrafist i lönegrad A 14 etc. Väderlekstjänstens tekniska personal i övrigt, bl. a. den för ritning av väderlekskartor avsedda, måste anses berättigad till lönegrad A 9 och A 7.

Under hänvisning till vad ovan anförts, men då den fortsatta utvecklingen är svår att bedöma, få vi såsom en första åtgärd hemställa,

att riksdagen måtte besluta om följande ändring i Kungl. Maj:ts förslag till personalorganisationen vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, nämligen

dels uppflyttning i lönegrad från den 1 juli 1946 beträffande en förste statsmeteorolog från A 26, nämligen föreståndaren för klimatavdelningen, till byrådirektör i lönegrad A 28, eventuellt byråchef i A 30,

dels ökning av personalen på denna avdelning med ett kanslibiträde i lönegrad A 7 och tre kontorsbiträden i lönegrad A 4.

Stockholm den 11 maj 1946.

Carl Lindberg.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.
